

Анотація на вибірковий ОК «Психологія сімейного життя»

Рівень вищої освіти - *перший (бакалаврський) рівень вищої освіти*

Кількість кредитів - 5

Компонент освітньої програми: *вбірковий*

Мова викладання: *українська*

Викладач: Колісник Марина Ігорівна, доктор філософії PhD
e-mail:marina04052016@ukr.net

Опис ОК

1. **Актуальність курсу.** Шлюб та сімейні взаємини є фундаментом усього нашого суспільства, і є надзвичайно важливими для забезпечення психологічного та емоційного благополуччя людей. Однак в умовах війни ці взаємини випробовуються з неочікуваними викликами і це може призвести до серйозних трансформацій та наслідків для сімейного благополуччя. Збільшення кількості розлучень, катастрофічне зниження народжуваності, деформація шлюбно-сімейних процесів, економічні проблеми, безробіття знижують адаптаційні можливості сім'ї й призводять до порушення її функціонування. Це дає підставу говорити про кризу сім'ї, її руйнування. Все вищезазначене свідчить про актуальність вивчення психології сімейних взаємин, зокрема особливостей гармонізації шлюбно-сімейних стосунків.

2. **Мета ОК:** сформувані у студентів позитивні настанови на сімейне життя, свідому активність у будіванні гармонічних сімейних відносин.

3. **Завдання курсу** збагатити студентів знаннями про психологічні особливості сучасної сім'ї, різні аспекти сімейного життя, про батьківство як психолого-педагогічний феномен, сформувані навички культури сімейного життя.

4. **Проблематика (зміст дисципліни), яка буде розглянута у процесі вивчення навчальної дисципліни:**

Тема 1. Психологія сім'ї як наука

Тема 2. Історія шлюбно-сімейних відносин

Тема 3. Характеристика сучасної сім'ї. Сім'я як система та мала група. Функції сім'ї.

Тема 4. Характеристика сучасної сім'ї. Типології сімей. Нетрадиційні (особливі) сім'ї. Альтернативні форми шлюбно-сімейних відносин.

Тема 5. Структура та основні характеристики сім'ї. характеристика структурних елементів сім'ї.

Тема 6. Життєвий цикл сім'ї

Тема 7. Дошлюбний період

Тема 8. Молода сім'я.

- Тема 9. Сімейні конфлікти
 Тема 10. Розлучення та повторні шлюби
 Тема 11. Основні психолого-педагогічні моделі дитячо-батьківських відносин
 Тема 12. Міжпоколінні відносини у родині
 Тема 13. Міжпоколінні відносини у родині
 Тема 14. Сімейне консультування та психотерапія.
 Тема 15. Сімейне консультування та психотерапія.

5. У результаті вивчення ОК здобувач повинен знати і вміти:
знати:

- первинні уявлення про еволюцію сімейних стосунків;
- соціально-психологічну модель сімейних стосунків, тенденції розвитку сучасної сім'ї;
- особливості мотивації вступу у шлюб та дошлюбного періоду;
- правові основи шлюбу і сім'ї; умови та порядок вступу до шлюбу, розрив шлюбу;
- права батьків при народженні дитини, права й обов'язки батьків і дітей;
- поняття про сімейний бюджет і його структуру, джерела доходу сім'ї, витрати та їх планування, раціональний споживацький бюджет;
- психофізіологічну сумісність подружжя, функціонально-рольове узгодження, ціннісно-орієнтовану єдність подружжя;
- сімейні конфлікти, зони незгод подружжя, шляхи розв'язання конфліктів, причини та наслідки розлучень;
- принципи виховання дітей в сім'ї, цілі та завдання сімейного виховання, засоби і способи їх досягнення;
- статеві ролі, статеву диференціацію, психосексуальну орієнтацію, стать; - руйнівні тенденції шлюбу та сім'ї;
- вплив сім'ї на розвиток кожного з її членів;
- основні види сімейного виховання;

уміти:

- виявляти основні проблеми з якими може зіткнутись сучасна сім'я;
- критично мислити у складних соціально-психологічних ситуаціях;
- формувати сімейний бюджет.

6. Шкала оцінювання з навчальної дисципліни у балах за всі види навчальної діяльності, яка переводиться в оцінку за шкалою ECTS та у чотирибальну національну шкалу:

Сума балів за шкалою Інституту	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Екзамен	Диференційований залік
90-100	А (відмінно)	Відмінно	Зараховано з оцінкою «відмінно»
82-89	В (дуже добре)	Добре	Зараховано з оцінкою «добре»
75-81	С (добре)		

65-74	D (задовільно)	Задовільно	Зараховано з оцінкою «задовільно»
60-64	E (достатньо)		
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	Незадовільно	Не зараховано
1-34	F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)		

7. Критерії оцінювання складових поточного контролю навчальної діяльності студента

Компетентності (знання, уміння та навички), продемонстровані на навчальних заняттях (практичних, семінарських, лабораторних, враховуючи знання з тем, що виносяться на самостійне опрацювання) оцінюються за 100-бальною системою.

Оцінка в балах (за 100-бальною шкалою) за всі види навчальної діяльності	Критерії оцінювання
98-100	Здобувач має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах.
94-97	Здобувач володіє узагальненими знаннями з ОК, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну

	життєву позицію.
90-93	Здобувач володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні ОК; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси.
86-89	Здобувач вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, нормативні документи; формулює закони; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички.
81-85	Знання здобувача досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і обґрунтувати його положення.
75-80	Здобувач правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; скласти таблиці, схеми.
70-74	Здобувач розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати події, ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час розв'язування розрахункових завдань за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами.
65-69	Здобувач розуміє сутність ОК, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; робить прості розрахунки за алгоритмом, але окремі висновки не логічні, не послідовні.

60-64	Здобувач володіє початковими знаннями, здатний провести за зразком розрахунки; орієнтується у поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі.
50-59	Здобувач намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі властивості; робить спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом.
35-49	Здобувач мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так” чи „ні”; може самостійно знайти в підручнику відповідь.
1-34	Здобувач володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”.

Оцінювання модульних контрольних робіт здійснюється за 100-бальною системою.

Оцінювання навчального матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення для студентів заочної форми навчання здійснюється за 100-бальною системою.

8. ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Боярина В. Стосунки в парі. Як створити міцну і щасливу родину. Київ : Yakaboo Publishing, 2023. 320 с.
2. Бондарчук О.І. Психологія сім'ї: Курс лекцій. Київ : МАУП, 2001. 96 с.
3. Кісарчук З.Г., Єрмусевич О. І. Психологічна допомога сім'ї. Навч. посібник. Київ : Главник, 2006. 128 с.
4. Психологія сім'ї: підручник / за ред. В. М. Поліщука. Суми : Університетська книга, 2021. 248 с.
5. Ушакова Ірина. Психологія сім'ї. Конспект лекцій //URL: <http://www.repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream>

Допоміжна література

1. Балакірева О.М. Трансформація ціннісних орієнтацій в українському суспільстві. URL: www.politik.org.ua (дата звернення: 16.02.2020).
2. Буковинський А.Й. Основи сім'ї. К.: Україна, 2019.
3. Васильченко О.М. Репродуктивна поведінка особистості. Соціально-психологічний аналіз: монографія. Луганськ : Вид-во «Ноулідж», 2013. 547 с.

4. Кравець В.П. Підготовка учнівської молоді до сімейного життя в Україні XXI століття: стан, тенденції, шляхи вдосконалення : монографія. / В.П. Кравець. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2020. 584 с.
5. Гаврилишин Н.М., Балахтар В.В. Причини розлучень в Україні та їх соціально-психологічні наслідки. URL: http://www.rusnauka.com/10_NPE_2011/Psihologia/12_83375.doc.htm. (дата звернення: 16.06.2020).
6. Кожен десятий шлюб в Україні – цивільний. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/2048032.html>(дата звернення: 16.06.2020).
7. Криза української сім'ї: 61% подружніх пар розлучаються. URL: https://ipress.ua/news/kryza_ukrainskoi_simi_61_podruzhnih_par_rozluchayu_tsy_a_21641.html. (дата звернення: 16.06.2020).
8. Мілютіна К. Психологія сім'ї. Техніки раціонально-інтуїтивної психокорекції родини - К.: Главник, 2007 р.- 144с.
9. Слюсар Л.І. Розлучення в Україні в демографічному вимірі: минуле і сучасність. URL: <https://dse.org.ua/archive/22/7.pdf> (дата звернення: 16.06.2020).
10. Соціологія сім'ї :навчально-методичний посібник. В. П. Степико, Н. В. Хоменко, Л. В. Черній. Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023. 197 с.
11. Слис О.А. Досвід протестантських церков у подоланні родинних криз. *Міжнародна науково-практична конференція «Релігійна свобода: актуалізація сімейних цінностей»*. Релігійна свобода: науковий релігієзнавчий журнал. 2019. № 21. С. 50-60.